

Arbetsunderlag för skolreseplan (huvudstadsregionen)

Kalle Toiskallio och Michelle Wood

mw consulting

Bruksanvisning för arbetsunderlaget

Det här arbetsunderlaget är avsett att användas parallellt med *Anvisning för skolreseplan*. I arbetsunderlaget har utarbetandet av skolans skolreseplan indelats i nio faser, på samma sätt som i *anvisningen*.

Den tidsåtgång som i anslutning till rubriken framförs för de olika faserna är en approximativ maximitid. Mer tid är det inte klokt att använda för fasen i fråga. De förberedande arbetsfaserna ett och två kan bli färdiga under ett möte, medan exempelvis genomförandefasen kan, beroende på tema, ta längre tid än de tre månader som föreslås i arbetsunderlaget.

Den i rutan med grått skrivna texten är avsedd att ersättas med skolans egen text. Den svarta texten påminner i korthet om anvisningens huvudpunkter. Den svarta texten kan strykas i den slutliga skolreseplanen.

Det i arbetsunderlaget föreslagna tidsschemat baserar sig på en idealprocess som börjar i mars-april med beredning och med en första kartläggning av resorna till och från skolan i maj. I juni-augusti är det sommarpaus i arbetet. Arbetet fortsätter i september och slutförs i april. Med den här tidsplanen är det möjligt att ha 2-3 kartläggningar av resorna till och från skolan. Dessa skulle representera de förhållanden och val av färd sätt som olika årstider medför. Därtill skulle en sådan tidsplan göra det möjligt att bättre integrera arbetet med skolreseplanen med skolans läroplan, som görs upp på våren.

Som bilaga till arbetsunderlaget finns några enkätmodeller för skolorna. Bäst är det naturligtvis att göra en egen enkät för de egna behoven och samtidigt tillsammans med eleverna lära sig hur enkäter utarbetas.

1. Av skolan identifierade trafik- och färdproblem (1:a mån.)

Som preliminär utgångspunkt tas en brist eller ett problem som stör den egna skolans vardag vad gäller de arrangemang, den utrustning, de kutymer eller praxis som hänför sig till trafiken i skolans näromgivning. Tidsåtgången för den här fasen kan vara allt från ett möte till en månad. Börja gärna den här fasen i februari-mars så skolan har bra beredskap att inleda arbetet i april eller september följande läsår.

T.ex. "morgonrally", för få duschar eller klädsåk, oskyddade cykelplatser, skottrar ockuperar trottoarerna.

2. Rektorns stöd och val av ansvariga personer (2:a mån.)

Rektorns stöd säkerställs och en grupp av ansvariga personer utses. Om det känns tungt att ordna möten bara för skolresepälanen, kan mötena hållas t.ex. i samband med andra möten eller under skoldagen när nyckelpersonerna träffas i andra sammanhang. Informationen ska nå alla, t.ex. elektroniskt. Det är bra att börja den här fasen redan på våren, exempelvis i mars.

- Rektorns roll:
- Ansvarig(a) person(er):
- Lärare:
- Miljöteam e.d.?:
- Elevkåren:
- Elever i miljöteamet?
- Klassens kontaktelev?
- Föräldrarnas roll?

- Möjligheter att samarbeta med skolans andra projekt?
- Möjligheter att samarbeta med andra skolor eller samarbetspartner?

3. Skolans kartläggning av resorna till och från skolan (3:e mån.)

Det här är den första konkreta och mer synliga fasen. Den vållar mycket mer arbete än fas ett och två, men det är bra att genomföra den som en intensiv fas för att väglaget (=det väder som inverkar på vägytan) ska vara ungefär likadant under hela kartläggningsperioden. Man utreder, i stor utsträckning med elevernas hjälp, resorna till och från skolan, skolans trafikförhållanden och faciliteter samt i vilket skick de är. Utöver eleverna gäller kartläggningen de personers resor som besöker skolhuset regelbundet, t.ex. varje vecka. Tyngdpunkten i kartläggningen bör ligga på de problempunkter som valdes i fas ett. Om målet är att bygga ett cykeltak, undersöks cyklingen och den utrustning som stöder cykling närmare. Om tyngdpunkten är på fördelningen av färdssätt (=vilka trafikformer som används på skol/arbetsresor), utreds noggrannare hur och varifrån människorna kommer till skolan.

3.1 Basdata om skolan (de för den egna skolan meningsfulla väljs/kompletteras/ersätts)

- årskurs 1-6/7-9, specialskola (hurdan)?
- skolans läge och omgivning: stadskärna eller förort, i parkmiljö, finns det bosättning i närheten, stora evenemangsentrum osv.
- antalet elever, undervisningspersonal och andra anställda?
- byggnadens kvadratmeter våningsyta och skolområdets areal?
- hur mycket används skolans lokaler av utomstående?
- aktuella utbyggnads-, ändrings- och reparationsplaner
- antalet parkeringsplatser för bilar och tvåhjuliga fordon och deras läge på skolgården/i närheten

3.1.1 Basdata om resemöjligheter

Aktiviteter

- arbetar skolan med en plan för hållbar utveckling eller en trafiksäkerhetsplan?
- ordnas det kurser i cykelhantering och cykelreparation eller verksamhet av typen vandrande/cyklende skolbuss?
- har skolan en fastställd trafikpolitik? T.ex. eventuella cyklingsbegränsningar för eleverna.
- har lämpliga avlämnings- och hämtningsplatser anvisats för föräldrarna vid gatan för att undvika "morgonrally" på skolgården eller framför skolan?
- färdssätt till lägerskolor, utfärder, arbetspraktik o.d.
- portar och/eller färdrutter för service- och distributionstrafiken

Förhållanden

- kollektivtrafikförbindelser nära skolan?
- uppgifter om rutter, avstånd och tidtabeller (t.ex. n gånger/h under skoldagen) i kollektivtrafiken?
- rutter för olika färdssätt?
- skolans läge i förhållande till trafikförbindelser och bosättning?
- genomfartsförbud, avsmalningar, gupp på närliggande gator?

Faciliteter

- parkeringsplatser, är de avgiftsbelagda, andra begränsningar?
- bilar

- mopeder
- cyklar
- parkering på öppet fält, under tak, i en hall?
 - bilar
 - mopeder
 - cyklar
- antalet duschar för anställda/elever?
- förvaringsplatser för cykelutrustning?
- kollektivtrafikens tidtabeller i monitor/på anslagstavla

3.2 Val av färdssätt och elevernas erfarenheter av resor till och från skolan

Obs! Man måste alltid be föräldrarna om tillstånd för att få ställa frågor om elevernas resor till och från skolan.

- andelen elever och anställda som kom till skolan till fots, cyklade, med kollektivtrafik eller i privatbil (dvs. hur många som i början av kartläggningdagen kom till skolan med de olika färdssätten)
- platser på skolvägen som känns farliga, skrämmande eller trevliga: eleverna antecknar de för sig viktiga platserna på skolvägen t.ex. på en karta eller gör upp en förteckning. De som har lång väg till skolan kan skriva upp platserna på t.ex. närmaste två kilometers avstånd.

3.3 Undersökningsmetoder

- förfrågan "handen upp de som i dag kom till skolan genom att..."
- webb/pappersenkät (exempel frågor i slutet av detta arbetsunderlag)
- att räkna färdssätt vid gatan eller på skolgården
- att räkna antalet parkeringsplatser för bilar och tvåhjuliga fordon, duschar, klädsåp och annan utrustning och beskrivning av läget (framför skolan/på bakgården, vid färdtruten/längre bort osv.)
- elevernas fritt formulerade skrivelser om något tema i skolresepnan

3.4 Justering av skolans trafikpolitik

Står skolresepnanens teman och de frågor som dryftats medan planen gjordes upp i samklang med skolans nuvarande trafikpolitik?

- cyklingsbegränsningar för elever i årskurs 1-6?
- inverkar man på val av färdssätt eller svarar man bara på framkomna behov (antalet parkeringsplatser för bilar ökas, osv.)

4. Precisering av skolreseplanens mål och huvudelement (4:e mån.)

Målet eller målen bör ställas så att de är realistiska, mätbara och påvisbara. I den här fasen granskas de ursprungliga allmänna målen och vid behov omformas eller preciseras de utgående från resultaten av kartläggningen av färd sätt.

Skolreseplanens tema eller huvudelement?

- ändring av färd sättsfördelningen?
- främjande av en viss trafikform?
- förbättring av trafikförhållandena?
- något annat?

Skolreseplanens fokus?

- ändring av färd sättsfördelningen särskilt i fråga om cykling?
- främjande av vilken trafikform och hur?
- vilket trafikförhållande ska förbättras?

Skolreseplanens huvudmål?

- submål som stöder huvudmålet?

Vilka beröringspunkter har skolreseplanen med skolans eventuella andra planer?

5. Handlingsplan för att nå målen i skolreseplanen (5:e och 6:e mån.)

Man skriver upp konkreta åtgärder som vidtas för att målen ska nås. Den här fasen kräver sannolikt mer engagemang och bakgrundsarbete än någon annan fas i skolreseplanen.

Vilka konkreta åtgärder förutsätter skolreseplanens tema, fokus och mål?

Hur mäter och bokför man genomförandet av dessa?

Vem/vilka gör vad?

Enligt vilket tidsschema vidtas åtgärderna?

- startdatum och tidsfrister (datum)
- förutsägelse av behövliga resurser
- kunskap?
- pengar?
- tillstånd?
- kontakter?
- samarbetspartner (HRT, stadens trafikplanering, aktör i närområdet)?

6. Marknadsföring av skolreseplanen (7:e eller 12:e mån.)

Med marknadsföring avses här antingen

- marknadsföring av skolreseplanen och särskilt genomförandet av målen i handlingsplanen, t.ex. ökande av vissa målgruppers medvetenhet om vissa teman i fråga om att röra sig i trafiken

ELLER

- marknadsföring av resultaten av skolreseplanen

Om skolresepianens huvudtema är ett konkret projekt som gäller trafikinfrastrukturen (cykeltak, övergångsställe, farthinder e.d.), kan marknadsföringen gå ut på att informera valda målgrupper om det planerade eller genomförda projektet.

Om huvudtemat är

- ändring av färdsetsfördelningen
- annan anskaffning av information som hänför sig till frågan
- samarbets- eller planeringsprocess med en instans utanför skolan

kan marknadsföringen gå ut på att skapa interaktion mellan skolan och vissa målgrupper (naturligtvis kräver även infrastrukturprojekt interaktion mellan olika aktörer)

Målgrupper är

- stadens skol- och trafikmyndigheter
- eleverna
- elevernas vårdnadshavare
- skolans lärare och andra anställda
- aktörer i näromgivningen, såsom köpmän.

Som kanaler används

- Wilma
- e-post
- kontakthäfte
- informationsblad
- broschyrer
- skolans webbplats
- skolresepianens egen webbplats/blogg
- Internets sociala medier
- lokala tidningar
- radio/televisionsframträdanden
- morgonsamlingar
- centralradio
- föräldramöten
- skolans direktion
- skolans temadagar, evenemang för allmänheten och andra jippon
- arbetsgrupper inom skolan och mellan olika skolor

7. Utformning och godkännande av skolreseplanen (8:e mån.)

Ett utkast till skolans skolreseplan utarbetas utgående från punkterna 1 - 7 i anvisningen för skolreseplan och detta arbetsunderlag. Om den egna skolans skolreseplan hittills inte behandlats med kommunens skolförvaltning eller HRT, behandlas utkastet med dessa senast i den här fasen.

Kommentarer om vår skolreseplan begärs av

- dem som svarar för uppgifterna x inom kommunens skolförvaltning (person(er), om man vet namnen)
- kommunens trafikplanering (person(er), om man vet namnen)

Den färdiga skolreseplanen undertecknas av

- skolans rektor
- den/de lärare som leder arbetet med skolreseplanen
- kommundirektören eller någon annan person i så hög ställning som möjligt
- HRT:s representant (Leena Rautanen-Saari)

8. Genomförande av skolreseplanen (9-11:e mån.)

Genomförande av handlingsplanen (punkt 5 ovan).

Planen genomförs delvis genom arbetet i nedan nämnda projekt:

- namnet på projekt a
- namnet på projekt b

För handlingsplanen och för att tidsschemat håller svarar

- (personens namn)
- andra ansvariga personer/kontaktpersoner
- kommun: (personens namn)
 - HRT: (personens namn)
 - övriga: (personens namn)

9. Uppföljning och fortsatt utveckling av skolreseplanen (12:e mån. eller när planen har genomförts)

Genomförandet av skolreseplanen

- lyckades fullständigt, eftersom...
- lyckades/misslyckades till följande delar:
- avbröts, eftersom...

Den mest krävande delen i handlingsplanen var...

Samarbetet med aktörerna x, y... löpte....

Börjande under månaden x året y, koncentreras/fokuserar nästa skolreseplan på...

Kontaktinformation:

HRT:s kontaktperson för skolor Leena.Rautanen-Saari@HSL.fi, tfn 050 389 8970

Kontaktperson vid kommunens skolförvaltning:

Kontaktperson vid kommunens trafikplanering:

Andra:

Ytterligare anteckningar:

Bilagor: Exempel som underlag för temat farliga ställen i kartläggningen av resor till och från skolan: Liikenneturvan kyselyitä oppilaille, opettajille ja vanhemmille. Kauniaisten kampanjajuliste “Grani goes green”.

KOULUMATKAN VAARANPAIKKAKARTOITUS

OPPILAILLE

Tällä lomakkeella selvitetään sinun koulumatkasi mahdollisia vaarallisia paikkoja kuten katuja, risteys- ja tienyhteyksiä. Voit käyttää tarvittaessa oman alueesi karttaa apuna. Jos haluat kirjoittaa tai piirtää useista vaarallisista paikoista, pyydä opettajalta uusia lomakkeita. Jos kuljet koulumatkat koulukuljetuksessa, voit vastata kysymyksiin siitä huolimatta. Palauta lomakkeet opettajalle.

Kirjoita vastauksesi kysymyksiin ja ympyröi oikea vaihtoehto.

Kunta _____

Koulu _____

Luokka _____

1. Mikä on koulureittisi vaarallisin paikka? Nimeä kyseinen paikka (esimerkiksi Jokikadun ja Ratakadun risteys).

2. Paikka on vaarallinen, kun kuljen
1 jalan	2 pyörällä	3 mopolla
4 henkilöautossa	5 bussilla	
6 koulukuljetuksessa		

3. Piirrä tähän kuva vaarallisesta paikasta.

LIIKENNETURVA

4. Miksi paikka on mielestäsi vaarallinen?

5. Mitä mielestäsi voitaisiin tehdä, jotta liikenneturvallisuus tässä paikassa paranisi?

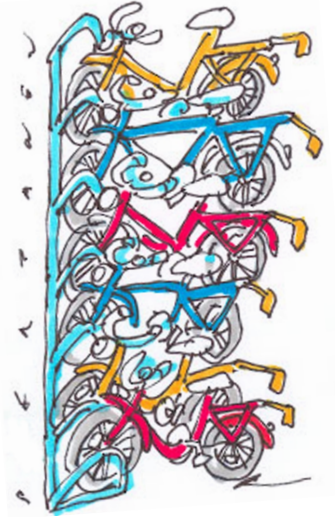
6. Laadi itsellesi turvalliset toimintaohjeet piirtämäsi paikkaan. Mieti, mitä liikennesääntöjä sinun tulee siinä noudattaa ja mitä muuta sinun kannattaa ottaa huomioon oman turvallisuutesi takia.

TARKISTUSLISTA KOULUN LIKENNETURVALLISUUSTOIMIA VARTEN

OPETTAJILLE

KOULUN LIKENNETURVALLISUUDEN TARKISTUSLISTA	asia on kunnossa	asia ei ole kunnossa	asia ei liity omaan ympäristöömme, muita kommentteja
1. Koulun piha-alueella:			
vanhemmille on järjestetty paikoitusalue lasten tuomista ja hakemista varten			
kouluaikana autoilijat eivät aja koulun pihaan			
oppilaiden välituntialue on eristetty autoilta			
opettajille on järjestetty erillinen paikoitusalue			
polkupyörille on riittävästi telineitä			
koulukuljetusautot ja retkibussit eivät aja oppilaiden välituntialueelle			
huoltoautot eivät aja pihalla välituntien aikana			
oppilailla on autoista erillinen sisäänkäynti pihaan			

2. Koulun lähiympäristössä:			
oppilaat voivat käyttää kevyen liikenteen väylää			
koulukyytiläiset voidaan tuoda ja hakea siten, että he eivät joudu ylittämään katua			
vanhemmat voivat jättää lapsensa siten, että lapset eivät joudu ylittämään katua			
kouluun pääsee lähimmän kadun alitse/ylitse			
koulun lähikaduilla on 30 tai 40 km/t nopeusrajoitus			
kouluun johtavalla kadulla on töyssyjä			
kouluun johtavan kadun suojatie on oikeassa paikassa			
kouluun johtavalla kadulla on korotettu suojatie			
lähikadun liikennevaloissa on jalankulkijoille oma vaihe			
kouluun johtavalla kadulla ei sallita läpiajoliikennettä			
kouluun johtavalla kadulla ei sallita raskasta läpiajoliikennettä			
koulun ympäristössä on tarpeelliset liikennemerkit			

KOULUN LIIKENNETURVALLISUUDEN TARKISTUSLISTA	asia on kunnossa	asia ei ole kunnossa	asia ei liity omaan ympäristöömme, muita kommentteja
3. Oppilaiden toiminta:			
oppilaat käyttävät koulumatkoillaan turvallisia reittejä			
oppilaat käyttävät pyöräilykypärää			
oppilaat käyttävät heijastimia			
oppilaat käyttävät koulukuljetuksessa turvavyötä			
oppilaat käyttävät vanhempien kyydissä turvavyötä			
oppilaat käyttävät suojatietä			
oppilaat käyttävät ali/ylikulkua			
oppilaat noudattavat liikennevaloja			
bussin edestä tai takaa ei kuljeta kadun yli			
oppilaat eivät leiki ajoradalla			

4. Autoilijoiden toiminta:			
autoilijat noudattavat kieltoa koulun pihaan ajamisesta			
autoilijat eivät peruuta oppilaiden joukossa			
koululaisautonkuljettajat huolehtivat lasten turvavöiden käytöstä			
oppilaita kuljettavat autoilijat käyttävät turvavyötä			
autoilijat eivät aja ylinopeutta koulun lähikadulla			
autoilijat noudattavat koulun lähistöllä liikennevaloja			
kääntyvät autoilijat väistävät liikennevaloissa koululaisia			
autoilijat antavat tietä suojatietä ylittävälle oppilaille			

5. Paikallisia ehdotuksia:

KOULUMATKAN VAARANPAIKKAKARTOITUS

VANHEMILLE

Tällä lomakkeella selvitetään lapsesi koulumatkan mahdollisia vaarallisia paikkoja kuten katuja, risteysiä ja tienyhteyksiä. Tarkoituksena on kiinnittää huomiota lasten liikenneturvallisuuteen ja saada parannuksia koulumatkojen ongelmakohtiin. Lomakkeet palautetaan kouluun. Toivomme lisäksi, että käyt yhdessä lapsesi kanssa läpi turvallista kulkemista ongelmapaikoissa, sillä mahdollisten parannusten aikaansaaminen saattaa viedä aikaa. Kääntöpuolella on lisävihjeitä lapsesi turvallisuuden parantamiseksi koulumatkoilla.

Kunta _____

Koulu _____ Luokka _____

1. Mikä on lapsesi koulureitin vaarallisin paikka? Nimeä kyseinen paikka (esimerkiksi Jokikadun ja Ratakadun risteys).

2. Paikka on vaarallinen, kun lapseni kulkee 1 jalan 2 pyörällä
3 henkilöautossa 4 bussilla 5 koulukuljetuksessa

3. Miksi paikka on lapsellesi vaarallinen tai pelottava?

4. Mitä mielestäsi voitaisiin tehdä, jotta liikenneturvallisuus tässä vaarallisessa paikassa paranisi?

5. Tähän voit tarvittaessa piirtää kartan vaarallisesta paikasta. Jos haluat kiinnittää huomiota myös johonkin muuhun koulumatkaa vaarantavaan asiaan tai paikkaan, voit käyttää tilaa siihen.

 LIKENNETURVA

Grani
goes
green!

Lämna bilen hemma
14- 18.11.2011
Liiku autotta